

den acht, zal hij de ware vrijheid handhaven. Minacht hij het, dan zal hij b. v. bij de regeling van het schoolwezen kunnen zeggen: „wij zijn overtuigd dat het eerbiedig zwijgen over den leerstelligen godsdienst in geen geval het godsdienstig geloof der kinderen aan het wankelen zal brengen, en dat daarom eene neutrale, gemengde school aan allen voldoet” (28). Maar eerbiedigt hij het, dan zal hij aldus redeneeren: omdat velen het in strijd achten met Gods Woord, met Zijn eer en met hunne doopbelofte om hun kinderen te laten opvoeden in plaatsen, waar het spreken over hun Verlosser verboden wordt, terwijl vele anderen hierover juist andersom denken, en vermits niemand op dit punt gedwongen mag worden, daarom wenschen wij aan de keuze der school op geenerlei wijze eenig privilege te verbinden.

Vóór van dit punt af te stappen nog één woord. Het „Gode gehoorzaam zijn” berust op een bevel des Heeren. Hij die het bevel gaf, schonk ook steeds de kracht om het uit te voeren. De kracht om alleen te staan; om te lijden; om geld en goed, ja om het leven te geven, van wien ontvangen wij haar? Van wien anders dan van den Heer zelve? „Want wie ben ik en wat is mijn volk”, zong David, „dat wij de macht zouden verkregen hebben om op zoodanige wijs vrijwillig te geven? Want het is alles van U, en wij geven het U uit Uwe hand” (29). En nu vraag ik: geeft de menschelijke rede, aan wier gezag zooveel onzer zoo gaarne zich toevertrouwen, gelijke kracht? Pleegt hij die enkel op haar steunde, ook waar geen kans van slagen schijnt te bestaan, tot lijden en openlijk belijden, — of wel tot geweld en geheime genootschappen zijn toevlucht te nemen?

Wordt aan de eene zijde ons gelast Gode meer gehoorzaam te zijn dan den menschen, aan de andere zijde vinden wij het zoo vaak besproken gebod: „alle ziele zij den machten over haar gesteld onderworpen; want er is geen macht dan van God, en de machten die er zijn